

4. KLASS EESTI KEEL

ÕPPEAINE KIRJELDUS

II ja III kooliastmes kujundatakse õpilaste teadmisi ja oskusi neljas õppevaldkonnas: suuline ja kirjalik suhtlus, teksti vastuvõtt, tekstiloome ning keeleteadlikkus. Siingi on eesti keele õpetamise keskmes (tervik)tekstid ja katkendid või tekstikorpused ning nendega seotud tekstitoimingud. Keelepädevuse tagab võimalikult eripalgeline, kuid autentne ja adekvaatne tekstivalik, mis võimaldab omandada keeleteadmisi ja kujundada hoiakuid.

Suhtlemisõpetusega kujundatakse oskust kasutada multimodaalses suhtluses eri kanaleid ja keskkondi (sh netikeskkonda), oskust arvestada suhtlemisel eesmärki, partnerit ja olukorda, oskust vahendada teavet, väljendada oma arvamusi ja hinnanguid. Tähelepanu pööratakse ka netiturvalisusele. Suhtlusoskuse arendamisel tehakse informatiivseid esitlusi (nt raamatututvustusi) nii individuaalselt kui ka koostöös.

Teksti vastuvõtu õpetusega kujundatakse oskust tekste leida ja valida, eesmärgipäraselt lugeda ja kuulata, samuti rakendatakse erinevaid lugemis- ja kuulamisvõtteid ning süvendatakse oskust teksti mõista ja sellele reageerida. Arendatakse kriitilise lugemise oskust ning analüüsitakse erinevaid tarbetekste. Elulähedaste ja tähenduslike aine- ja muude tekstide käsitus lõimitakse tekstide ülesehitusliku eripära, sõnavara, grammatika ja õigekeelsuse õpetamisega, et kujundada õpilases loomulik keeleteadlikkus.

Tekstiloome õpetusega kujundatakse mitmekülgset ja eesmärgistatud eneseväljendusoskust, mille puhul õpilane tajub situatsiooni ja adressaati ning suudab oma mõtteid selgelt ja täpselt, tekstiliigile omasel viisil väljendada. Jutustavate, kirjeldavate ja arutluselementidega tekstide kõrval hõlmab kirjutamine avarat tekstivälja alates tarbetekstidest kuni ilukirjanduseni. Tekstiloomes on põhirõhk kirjutamise protsessil, õpilane järgib kirjutamise etappe alates eeltööst kuni lõpptulemuse vormistamise ja viimistlemiseni.

Keeleteadlikkuse õpetusega avardatakse keeleteadmisi, omandatakse õigekeelsuspõhimõtted, kujundatakse eesti keelt väärtustavat hoiakut. Arendatakse oskust tänapäeva eesti kirjakeelt teadlikult kasutada, kujundatakse arusaamist keele arengust ja muutumisest ning murrete eripärast. Keeleteadlikkust, mis peab tagama korrektse ja mitmekülgse kirjakeele omandamise, õpetatakse muude tekstitoimingute osana.

Et õpilane osaleks aktiivselt ja vahetult õppeprotsessis, peavad keeleõppe tegevused olema mitmekülgsed ja funktsionaalsed. Keeletundides omandatakse konkreetseid keeleteadmisi ja

praktilisi oskusi, analüüsitakse loetut ja kuuldot, kujundatakse keelega seotud hoiakuid ja antakse hinnanguid ning kirjutatakse eri liiki tekste. Arendatakse oskust sobivatest allikatest ja keskkondadest infot hankida, seda lugeda ja kriitiliselt hinnata. Keeleallikate kasutamine lõimitakse tekstiloomesse, st, et õpilane oskab teabe põhjal langetada teadlikke keelevelikuid, mis arvestavad suhtlusolukorra sobivust. Tekstitöös on oluline ka digitaalse sisu loomine, muutmine ja taasesitamine.

Õpilane loeb 4. klassis läbi vähemalt neli eakohast väärtkirjandusteost (raamatut).

HINDAMINE

Eesti keele õppimisel II kooliastmes hinnatakse õpilase

- 1) suulist ja kirjalikku suhtlust,
- 2) tekstide vastuvõttu, s.o analüüsi ja mõistmist,
- 3) tekstiloomet, s.o eri tüüpi ja liiki tekstide kirjutamist,
- 4) keeleteadmisi, s.o õigekeelsuse ja keelehoolde põhimõtete rakendamist ning keelevelikute teadvustamist.

Keeleõpetuses on suurem osakaal erinevate kirjalike tekstide hindamisel, sest kirjalik keel on peamine keeleoskuse näitaja.

Kasutatakse numbrilist hindamist.

Teema: Raamatuid on kõigile

Teema olulisus: eakohase keele- ja kirjanduspädevuse kujundamine

Õpitulemused:

- 1) tunneb eesti keele häälikusüsteemi (keeleteadlikkus)
- 2) rakendab omandatud keeleteadmisi tekstiloomes;
- 3) valdab lihtsamaid lugemistehnikaid;
- 4) eesmärgistab lugemist;
- 5) teeb tekstist lühikokkuvõtte;

Õppesisu:

Keeleõpetus

- 1) häälikute liigitus, hääliku pikkuste eristamine;
- 2) tähestik;
- 3) pealkirjad;
- 4) nimed;
- 5) nimetused

<p>6) leiab endale sobivat lugemisvara lastekirjandusest;</p> <p>7) väärtustab lugemist</p>	<p><u>Kirjandusõpetus</u></p> <p>1) kirjanduse liigid: ilukirjandus, teabekirjandus;</p> <p>2) lugemiseks valmistumine, lugemise eesmärgistamine, keskendunud lugemine;</p> <p>3) lugemistehnika arendamine, korduv ülelugemine, häälega ja hääleta lugemine, pauside, tempo ja intonatsiooni jälgimine;</p> <p>4) lugemist hõlbustavad võtted;</p> <p>5) lause, lõigu ning tervikteksti mõistmine;</p> <p>6) sobiva raamatu valimine lugemiseks;</p> <p>7) luuletuse lugemine ja esitamine</p>
<p>Põhimõisted: tähestik, täishäälik, kaashäälik, sulghäälik, võõrtäht, võõrsõnatäht, nimi, nimetus, pealkiri, jutumärgid, kirjandus, ilukirjandus, teabekirjandus, fantaasia, luuletus, salm</p>	
<p>Lõiming: inglise keel</p>	

<p>Teema: Teabetekstid</p>	
<p>Teema olulisus: eakohase keele- ja kirjanduspädevuse kujundamine</p>	
<p>Õpitulemused:</p> <p>1) järgib kirjutamisel poolitamise põhireegleid;</p> <p>2) selgitab õpitud lühendite tähendusi;</p> <p>3) eristab lugedes ja kuulates fakti ning arvamuse;</p>	<p>Õppesisu:</p> <p><u>Keeleõpetus</u></p> <p>1) poolitamine;</p> <p>2) lühendid;</p> <p>3) veebisõnastike kasutamine</p>

<p>4) väljendab suuliselt oma arvamust, annab infot arusaadavalt edasi;</p> <p>5) otsib teavet tundmatute sõnade kohta, selgitab nende tähendust</p>	<p><u>Kirjandusõpetus</u></p> <p>1) teabekirjanduse liigid;</p> <p>2) teabetekst;</p> <p>3) eesmärgistatud lugemine, kuulamine, vaatamine, kokkuvõtte tegemine;</p> <p>4) uue info seostamine oma teadmiste ja kogemustega;</p> <p>5) tundmatu sõna tähenduse leidmine õpiku sõnastikust ja Sõnaveebist, tähenduse selgitamine;</p> <p>6) fakt ja arvamus;</p> <p>7) suuline arvamusavaldus</p>
<p>Põhimõisted: silbitamine, poolitamine, liitsõna, lühend, võrdlus, fakt, arvamus, põhjendus, mõistekaart, teabetekst, entsüklopeedia, sõnaraamat, käsiraamat, veebisõnastik</p>	
<p>Lõiming: muusikaõpetus: rühmatööna minientsüklopeedia pillidest</p>	

Teema: Lähme raamatukokku

Teema olulisus: eakohase keele- ja kirjanduspädevuse kujundamine

<p>Õpitulemused:</p> <p>1) järgib kirjutamisel õpitud häälikuõigekirjareegleid;</p> <p>2) leiab vajaliku või huvipakkuva raamatu;</p> <p>3) tutvustab loetud raamatut kaaslastele, annab loetule hinnangu ning põhjendab seda;</p>	<p>Õppesisu:</p> <p><u>Keeleõpetus</u></p> <p>1) helilised ja helitud häälikud;</p> <p>2) liidete <i>-gi</i> ja <i>-ki</i> õigekiri;</p> <p>3) sulghäälik sõna keskel;</p> <p>4) kaashäälikuühendi õigekiri;</p>
---	---

<p>4) väljendab oma arvamust selgelt ja arusaadavalt, kasutab sobivat sõnavara</p>	<p>5) tähtede <i>i</i> ja <i>j</i> õigekiri tegijanimedes ja liitsõnades</p> <p><u>Kirjandusõpetus</u></p> <p>1) Eesti Lastekirjanduse keskuse kodulehekülg;</p> <p>2) vajaliku ja huvipakkuva raamatu leidmine kataloogi või e-otsingut kasutades;</p> <p>3) loetud raamatu sisu ja tegelaste tutvustamine ja lugemissoovituste jagamine klassikaaslastele;</p> <p>4) mõtete väljendamine selgelt ja arusaadavalt, mõtte lõpuleviimine ja mõtete omavaheline seostamine;</p> <p>5) õppekäik raamatukokku</p>
<p>Põhimõisted: heliline häälik, helitu häälik, sulghäälik, liide –gi ja liide –ki, kaashäälikuühend, sõna, silp, liitsõna, sõnastikuvorm, omadussõna, tegijanimi, raamatukogu kodulehekülg, e-kataloog, minategelane, võrdlus, kirjeldus, kava, lühitutvustus, luuletus, luuletuse meeleolu, värsirida</p>	
<p>Lõiming: kunstiõpetus</p>	

Teema: Infot otsimas

Teema olulisus: eakohase keele- ja kirjanduspädevuse kujundamine

Õpitulemused:

1) eristab sõnu liigiti;

Õppesisu:

Keeleõpetus

<p>2) tunneb eakohaseid keele ja kirjanduse valdkonna teabekeskondi, leiab neist vajaliku teabe</p>	<p>1) nimisõnad; 2) omadussõnad; 3) arvsõnad 4) asesõnad</p> <p><u>Kirjandusõpetus</u></p> <p>1) raamat infoallikana – sisukord ja aineregister; 2) eri allikatest pärit info võrdlemine, olulise teabe eristamine; 3) turvaline ja terviseteadlik arvutikasutus</p>
<p>Põhimõisted: nimisõna, omadussõna, arvsõna, asesõna, info, infoallikas, sisukord, aineregister, internet, otsisõna, loomtegelane, vanasõna, loo sõnum</p>	
<p>Lõiming: loodusõpetus</p>	

Teema: Millest lugu koosneb

Teema olulisus: eakohase keele- ja kirjanduspädevuse kujundamine

Õpitulemused:

- 1) oskab pöörata tegusõnu ainsuses ja mitmuses;
- 2) tunneb tegusõnade pööramist olevikus ja minevikus;
- 3) kasutab jaatavat ja eitavat kõnet tekstis;

Õppesisu:

Keeleõpetus

- 1) tegusõna pöörded;
- 2) tegusõna pööramine ainsuses ja mitmuses;
- 3) tegusõna pööramine olevikus ja minevikus;

<p>3) kirjeldab teksti põhjal sündmuste toimumise aega, kohta ja tegelasi;</p>	<p>4) eitus ja jaatus</p> <p><u>Kirjandusõpetus</u></p> <p>1) loo tegevus ehk sündmustik;</p> <p>2) tegevusaeg;</p> <p>3) tegevuskoht</p>
<p>Põhimõisted: tegusõna, tegusõna pööramine, ainsus, mitmus, minevik, olevik, tulevik, jaatav kõne, eitav kõne, loo tegevustik - sündmustik</p>	
<p>Lõiming: kunstiõpetus</p>	

Teema: Kuidas lugu jutustada ja kirjutada

Teema olulisus: eakohase keele- ja kirjanduspädevuse kujundamine

<p>Õpitulemused:</p> <p>1) moodustab lauseid õpitu piires korrektselt;</p> <p>2) jutustab tekstilähedaselt, kokkuvõtlikult kavapunktide järgi, märksõnaskeemi ja küsimuste toel;</p> <p>3) tunneb kirjutatava teksti ülesehitust ja vormistustavasid;</p> <p>4) kirjutab eakohase pikkusega loovjutte küsimuste, pildi, pildiseeria, märksõnaskeemi või kava toel;</p> <p>5) rakendab omandatud keeleteadmisi teksti kirjutamisel</p>	<p>Õppesisu:</p> <p><u>Keeleõpetus</u></p> <p>1) mis on lause;</p> <p>2) lausete liigid;</p> <p><u>Kirjandusõpetus</u></p> <p>1) loo järgi kava ja märksõnaskeemi koostamine;</p> <p>2) loo lühendatud kokkuvõtte;</p> <p>3) teksti oma sõnadega ümberjutustamine;</p> <p>4) teema;</p> <p>5) jutu ülesehitus;</p>
--	---

	6) tekstiloome: fantaasialoo, muinasjutu või muistendi kirjutamine
Põhimõisted: lause, väitlause, küsilause, hüüdlause, kava, ümberjutustus, teema, sissejuhatus, teemaarendus, lõpetus, mustand	
Lõiming: loodusõpetus	

Teema: Kirjeldamine

Teema olulisus: eakohase keele- ja kirjanduspädevuse kujundamine

Õpitulemused:

- 1) oskab määrata lauseliikmeid ja teab nende ülesannet lauses;
- 2) moodustab ja kirjavahemärgistab lauseid õpitu piires korrektselt;
- 3) kirjeldab teksti põhjal sündmuste toimumise aega, kohta ja tegelasi;
- 4) kirjeldab luuletuse meeleolu, aega, kohta;
- 5) esitab ilukirjandusteksti mõtestatult;
- 6) leiab koos partneri või rühmaga vastuseid lihtsamatele probleemülesannetele, kasutades sobivalt kas suulist või kirjalikku vormi

Õppesisu:

Keeleõpetus

- 1) liht- ja liitlause;
- 2) liitlause kirjavahemärgid;
- 3) alus, öeldis, sihitis, määrus ja nende ülesanne lauses kui tervikus;
- 4) lihtsamad lause laiendamise võimalused

Kirjandusõpetus

- 1) arutlemine tekstis käsitletud teema, tegelaste motiivide üle;
- 2) luuletuse teema määratlemine, aja ja koha kirjeldamine, meeleolu kirjeldamine;
- 3) luuletuse ja proosateksti mõtestatud esitamine (meeleolu, laad);

	<p>4) esitamiseks kohase tempo, hääletugevuse ja intonatsiooni valimine; õige hingamine ja kehahoid;</p> <p>5) rühmavestlus etteantud teemal, vestluse tulemuse esitus;</p> <p>6) rühmareeglite kokkuleppimine, sobiva koostöövormi valimine;</p> <p>7) kõnelemisel kaaslaste mõtete ümbersõnastamine, enda mõtete lisamine</p>
<p>Põhimõisted: lihtlause, liitlause, lauseliikmed, alus, öeldis, sihitis, määrus, kirjavahemärgid lauses, sidesõna, kirjeldamine, raamatutegelane, hääletugevus ja intonatsioon, rühmavestlus</p>	
<p>Lõiming: loodusõpetus, matemaatika, kehaline kasvatus</p>	

Teema: Loome muinasjutte

Teema olulisus: eakohase keele- ja kirjanduspädevuse kujundamine

Õpitulemused:

- 1) nimetab rahvaluule põhiliike ja nende tunnuseid;
- 2) annab loetule hinnangu ning põhjendab seda;
- 3) jutustab ja kirjutab loetust;
- 4) rakendab omandatud keeleteadmisi teksti kirjutamisel ja toimetamisel

Õppesisu:

Keeleõpetus

- 1) tekstiloome

Kirjandusõpetus

- 1) rahvaluule põhiliikide ära tundmine ja tunnuste nimetamine: muinasjutt, muistend, lühivormid (mõistus, vanasõna, anekdoot);

	2) ümberjutustamine ja ümberjutustuse kirjutamine: tekstilähedane, valikuline (mõne tegelase vaatepunktist), kokkuvõtlik, loov
Põhimõisted: rahvaluule, muinasjutt, muistend, mõistatus, vanasõna, anekdoot, ümberjutustus	
Lõiming: muusikaõpetus, kunstiõpetus	

Teema: Sõna ja pilt

Teema olulisus: eakohase keele- ja kirjanduspädevuse kujundamine

Õpitulemused:

- 1) selgitab sõna tähendust sõnastiku tähendusseletuse ja näidislausete põhjal;
- 2) nimetab ilukirjanduse põhiliike, proosa, luule, draama, ja nende tunnuseid;
- 3) esitab peast ilukirjandusteksti omal valikul;
- 4) loeb teksti rollis

Õppesisu:

Keeleõpetus

- 1) mitmetähenduslikud sõnad, sõna tähenduse selgitamine oma sõnadega sõnastiku tähendusseletuse ja näidislausete põhjal (nii raamatu- kui ka veebivariandist)

Kirjandusõpetus

- 1) kujundlik keelekasutus;
- 2) ilukirjanduse põhiliigid: luule, proosa, draama, nende erijooned;
- 3) dialoogi ja dramatiseeringu esitamine;
- 4) rollimäng

Põhimõisted: mitmetähenduslikud sõnad, ilukirjandus, proosa, luule, draama, dialoog, rollimäng

Lõiming: kehaline kasvatus, kunstiõpetus